

Amendementen Liberaal Groen (27 oktober 2016)

Hieronder de 27 amendementen van VVD thematisch netwerk Liberaal Groen voor het VVD Verkiezingsprogramma 2017-2021, zoals ingediend op 27 oktober 2016:

• Blz. 1-3	7 amendementen	buiten het hoofdstuk Energie & Klimaat
• Blz. 4-10	3 amendementen	volledige hoofdstuk Energie & Klimaat
• Blz. 11-17	17 amendementen	binnen hoofdstuk Energie & Klimaat

Type: Toevoegen

Zin: 210 tot 210

Originele tekst:

[210] Kortom, we bouwen aan een Nederland dat Nederland blijft, maar dan steeds iets beter.

Amenderen tekst:

Wij willen de bronnen van onze welvaart aan onze kinderen en kleinkinderen doorgeven. Schoon water, grondstoffen en vele vormen van energie zijn immers niet onuitputtelijk. Het gebruik ervan heeft effect op het milieu en het klimaat. Met een groeiende wereldbevolking, die streeft naar hogere welvaart en consumptie, dreigen nu de leefomstandigheden op aarde te verslechteren. Wij willen volgende generaties hiermee niet opzadelen. We nemen onze verantwoordelijkheid met maatregelen om daar voor te zorgen. En we doen dat op een manier die ook economische kansen biedt.

Toelichting tekst:

In een lange inleiding gaat het veel over allerlei maatschappelijke thema's, maar niet over duurzaamheid en klimaat: een key issue en topprioriteit in overheidsbeleid. Dat punt moeten we in de inleiding maken, omdat daar ook alles wat belangrijk is samenkomt.

Type: Toevoegen

Zin: 1128 tot 1128

Originele tekst:

[1128] Wij willen nieuwe ideeën en bedrijven daarom zo veel mogelijk stimuleren.

Amenderen tekst:

We voorzien dat de economie verandert, en straks is gebaseerd op een veel groter aandeel hergebruik van grondstoffen, inzet van restwarmte en toepassing van hernieuwbare energie. De nieuwe circulaire economie krijgt een impuls met het beginsel 'de vervuiler betaalt'. De overheid kan dat bevorderen door de belastingen op arbeid te verlagen.

Toelichting tekst:

De belangrijkste economische verandering is ingegeven door het opraken van grondstoffen en de milieu-impact van het gebruik van fossiele brandstoffen. Wanneer Nederland een concurrerende positie wil behouden moet ze investeren in een circulaire economie, De overheid kan dat stimuleren, met name door fiscale maatregelen.

Type: Toevoegen
Zin: 1205 tot 1205

Originele tekst:

[1205]Het is van belang dat onze kennis en vaardigheden goed blijven aansluiten op al deze veranderingen.

Amenderen tekst:

Een voorbeeld hiervan is de maatschappelijke uitdaging op het gebied van verduurzaming van economie en samenleving. Het onderwijs moet hierin voorop lopen, want het legt de basis hoe de samenleving van morgen in staat is de uitdagingen en veranderingen aan te gaan.

Toelichting tekst:

De onderwijssector moet worden uitgedaagd zich in te spannen voor de maatschappelijke uitdagingen. Op het gebied van verduurzaming is dat van groot belang, aangezien hierin de onderwijssector nog een stap voorwaarts moet maken. Dit is temeer van belang omdat het gedrag van consumenten van grote invloed is op de resultaten die op het gebied van verduurzaming kunnen worden behaald. Onderwijs heeft grote invloed op het gedrag van consumenten van de toekomst. Om die reden wordt op deze plaats in het programma dit voorbeeld expliciet genoemd.

Type: Wijzigen
Zin: 1866 tot 1866

Originele tekst:

[1866]Om ook in de toekomst te kunnen concurreren met andere spoorbedrijven, moet de NS activiteiten in het buitenland kunnen blijven ontplooiën en meedoen aan aanbestedingen van regionale spoorlijnen in Nederland.

Amenderen tekst:

Om ook in de toekomst te kunnen concurreren met andere spoorbedrijven, moet de NS activiteiten in het buitenland kunnen blijven ontplooiën.

Toelichting tekst:

De NS heeft tot 2024 het monopolie op exploitatie van het vervoer op het hoofdspoor. Dat recht kreeg zij onderhands gegund en dus niet door aanbesteding. Het recht verschaft NS met afstand de positie van grootste vervoerder in Nederland en het wordt direct en indirect gefinancierd met publiek geld. Het wel concurrerende deel van de markt beslaat niet meer dan 5% van de totale markt en bestaat uit slechts enkele spoorlijnen die door concessies in de markt gezet worden. Door haar monopolie op het hoofdspoor is NS in staat om het gelijke speelveld en dus ook de concurrentie en aanbesteding bij regionale lijnen ernstig te verstoren. NS heeft een voorsprong in funding, assets en kennis en kan met verlies bieden op een regionale concessie om de rekening daarna bij de belastingbetaler te leggen. De Fyra en de fraudezaak bij de OV-aanbesteding in Limburg bewijzen dat ook. Omdat en zolang NS niet beconcurrereerd kan worden op het eigen hoofdspoor, zou zij omgekeerd ook niet mogen deelnemen aan aanbestedingen van andere concessies. Pas als meer regioliijnen daadwerkelijk beschikbaar komen of het gehele hoofdrail aanbesteed wordt, zou dit heroverwogen kunnen worden.

Type: Toevoegen
Zin: 1996 tot 1996

Originele tekst:

[1996]De land- en tuinbouw verandert ook snel.

Amenderen tekst:

De landbouw zal moeten verduurzamen om bodemvruchtbaarheid te verbeteren, de uitstoot van emissies terug te brengen en de waterkwaliteit niet aan te tasten.

Toelichting tekst:

Deze toevoeging in de inleiding behelst de belangrijkste uitdaging van de landbouw in de komende jaren, zie hiervoor het beleid dat recent door het kabinet is ingezet.

Type: Toevoegen
Zin: 2046 tot 2046

Originele tekst:

[2046]* Milieu- en landbouwdoelen gaan vaak samen.

Amenderen tekst:

Biodiversiteit is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Toelichting tekst:

Een gezonde landbouw en een gezonde natuur gaan goed samen, als biodiversiteit als uitgangspunt wordt genomen.

Type: Schrappen
Zin: 2072 tot 2072

Originele tekst:

[2072]Waar mogelijk draaien we besluiten daarover terug.

Toelichting tekst:

Het is weinig democratisch om eerdere besluiten terug te draaien, zeker wanneer ze door minister Schultz zijn genomen.

Type: Wijzigen
Zin: 2199 tot 2235

Originele tekst:

- [2199]Het klimaat is belangrijk.
- [2200]Nederland is in belangrijke mate gevormd door onze eeuwenlange interactie met water.
- [2201]Onze toegang tot rivieren en zeeën heeft ons veel opgeleverd.
- [2202]Tegelijkertijd voeren we voortdurend een strijd om droge voeten te houden.
- [2203]Aan die strijd zal voorlopig geen einde komen.
- [2204]We zien dat wereldwijd het klimaat verandert, met stijgende zeespiegels en heviger regengebui tot gevolg.
- [2205]Nederland is koploper in de wereld als het gaat om onze kennis en langjarige investeringen in waterbeheer.
- [2206]Ook onze boeren leveren een belangrijke bijdrage aan het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, bijvoorbeeld door gewassen te telen die veel minder water nodig hebben.
- [2207]Dat is een uitkomst voor gebieden die juist met extreme droogte te maken krijgen.
- [2208]Door het exporteren van Nederlandse kennis kunnen we onze economie stimuleren en bovendien de effecten van klimaatverandering helpen tegengaan.
- [2209]De overheid moet zo min mogelijk proberen ons leven te beïnvloeden zonder dat het klimaat daarmee daadwerkelijk wordt geholpen.
- [2210]Wij zijn dus tegen maatregelen om ons minder vlees te laten eten, minder vliegvakanties te laten boeken of de auto vaker te laten staan.
- [2211]In plaats daarvan moet de overheid problemen bij de bron aanpakken, door werk te maken van het verminderen van de uitstoot van CO₂.
- [2212]Zo profiteert het klimaat het meest.
- [2213]Daarbij willen wij ruim baan voor innovatie en de garantie dat iedereen zijn of haar eigen keuzes kan blijven maken.
- [2214]* De internationale afspraken (Parijs) om de CO₂-uitstoot te verlagen, moeten worden nagekomen.
- [2215]Vermindering van de uitstoot van CO₂ vraagt wel om een internationale aanpak, want Nederland heeft slechts een klein aandeel in de wereldwijde uitstoot.
- [2216]Bovendien bestaat het risico dat bedrijven simpelweg verhuizen naar landen waar de regels minder streng zijn en waar meer CO₂ kan worden uitgestoten.
- [2217]Hier wordt het klimaat niet beter van, want CO₂ houdt zich niet aan landsgrenzen.
- [2218]Wij willen daarom ook geen extra Nederlandse regels (en subsidies) boven op internationale of Europese afspraken.
- [2219]* Om het doel van CO₂-vermindering te bereiken, willen we een effectieve emissiehandel op Europees niveau (ETS).
- [2220]Hiervoor is een internationale herijking van het emissierechtensysteem noodzakelijk.
- [2221]Door de grootschalige subsidiëring van duurzame energie is er momenteel een overschot aan emissierechten, waardoor de prijs per emissierecht laag is en er relatief goedkoop CO₂ uitgestoten kan worden.
- [2222]De totale hoeveelheid CO₂-rechten moet daarom worden verminderd, zodat vervuilen duurder wordt en investeren in schonere technieken goedkoper.
- [2223]* De hoeveelheid emissierechten moet consequent evenredig worden bijgesteld naar rato van de hoeveelheid verduurzaming die plaatsvindt.
- [2224]Dat betekent dat als een kolencentrale ergens in Europa wordt gesloten, of als er met subsidie ergens windmolens worden gebouwd, de totale hoeveelheid Europese emissierechten gelijktijdig moet worden verlaagd.
- [2225]Hiermee voorkomen we dat bijvoorbeeld duurzame investeringen in Nederland het juist mogelijk maken dat in het buitenland vervuilendere centrales kunnen worden geopend.

[2226]Want daar wordt het klimaat natuurlijk niet beter van.

[2227]* Bovendien moet er een periodieke herijking plaatsvinden op basis van de meest schone (beschikbare) technologie per industrietak.

[2228]Daarbij krijgen de schoonste, innovatiefste bedrijven binnen die industrie de rechten die ze nodig hebben en moeten vervuilende bedrijven extra rechten kopen.

[2229]Hiermee worden de schoonste bedrijven beloond en wordt innovatie maximaal gestimuleerd.

[2230]Als maatstaf moet de hoeveelheid CO₂-productie per hoeveelheid geproduceerd product gelden.

[2231]De totale hoeveelheid CO₂-emissierechten wordt bij iedere herijking verminderd om te komen tot een reële CO₂-prijs.

[2232]* De lijst met sectoren die in aanmerking komen voor gratis rechten, moet wel worden beperkt.

[2233]Wij willen dat alleen bedrijven die een reëel risico lopen de concurrentieslag te verliezen met bedrijven in landen zonder emissiehandelssysteem, nog in aanmerking kunnen komen voor gratis emissierechten.

[2234]* Het geld dat met het veilen van emissierechten wordt opgehaald, hoort terug te vloeien naar nationale lidstaten.

[2235]Wij willen dit geld teruggeven aan het bedrijfsleven, zodat bedrijven het weer kunnen gebruiken om te investeren in innovaties en verdere verduurzaming.

Amenderen tekst:

[2178] We zien dat wereldwijd het klimaat verandert, met een voor Nederland verwachte stijgende zeespiegel en heviger regenbuien tot gevolg. [2179] De overheid moet klimaat gerelateerde problemen bij de bron aanpakken, door werk te maken van het verminderen van de uitstoot van CO₂. [2180] Daarbij willen wij ruim baan voor innovatie en de garantie dat ook toekomstige generaties dezelfde keuzevrijheden behouden als die van ons nu. [2181] Nederland is koploper in de wereld als het gaat om onze kennis en langjarige investeringen in waterbeheer. [2182] Door het exporteren van Nederlandse kennis kunnen we onze economie stimuleren en bovendien de effecten van klimaatverandering helpen tegengaan. [2183] Nederland is in belangrijke mate gevormd door onze eeuwenlange interactie met water. [2184] Onze toegang tot rivieren en zeeën heeft ons veel opgeleverd. [2185] Tegelijkertijd voeren we voortdurend een strijd om droge voeten te houden. [2186] Aan die strijd zal voorlopig geen einde komen. ■ [2187] De internationale afspraken om de CO₂-uitstoot te verlagen, gemaakt in Parijs, moeten worden nagekomen. [2188] Vermindering van de uitstoot van CO₂ vraagt wel om een internationale aanpak. [2189] Uiteraard zal Nederland daaraan bijdragen. [2190] Daarvoor komt er een klimaatwet. ■ [2191] Het systeem van CO₂ emissierechten (ETS) heeft bewezen ineffectief te zijn in de reductie van CO₂ emissie. [2192] Hiervoor is een internationale herijking van het systeem nodig. [2193] Door het uitgeven van teveel gratis emissie rechten is de prijs per emissierecht laag en kan er relatief goedkoop CO₂ uitgestoten worden. [2194] Er gaat momenteel geen positieve invloed van het ETS uit. [2195] De totale hoeveelheid CO₂-rechten moet daarom worden verminderd, zodat CO₂ emissie duurder wordt en investeren in efficiëntere technieken lonender. ■ [2196] De hoeveelheid emissierechten moet consequent evenredig worden bijgesteld naar rato van de hoeveelheid verduurzaming die plaatsvindt. [2197] Dat betekent dat als een kolencentrale ergens in Europa wordt gesloten, of als er ergens windturbines worden gebouwd, de totale hoeveelheid Europese emissierechten gelijktijdig moet worden verlaagd. [2198] Hiermee voorkomen we dat bijvoorbeeld duurzame investeringen in Nederland het juist mogelijk maken dat in het buitenland vervuilendere centrales kunnen worden geopend. [2199] Want daar worden de klimaatrisico's niet beter beheersbaar door. [2200] Om ervoor te zorgen dat het systeem alsnog gaast functioneren stellen wij voor een bodemprijs te hanteren, zoals Engeland en Zweden dat reeds doen. [2201] Hiermee scheppen we zekerheid voor het bedrijfsleven. [2202] Wanneer op termijn het ETS systeem wel functioneert zal de bodemprijs niet meer nodig zijn. ■ [2203] De lijst met sectoren die in aanmerking komen voor gratis

emissierechten, moet wel worden beperkt. [2204] Wij willen dat alleen bedrijven die een reëel risico lopen de concurrentieslag te verliezen met bedrijven in landen zonder emissiehandelssysteem, nog in aanmerking kunnen komen voor gratis emissierechten. ■ [2205] Het geld dat met het veilen van emissierechten en de invoering van de Carbon floor tax wordt opgehaald, hoort terug te vloeien naar verdere CO2 emissie reductie op nationaal niveau. [2206] Wij willen geld teruggeven aan het bedrijfsleven, zodat bedrijven het weer kunnen gebruiken om te investeren in innovaties en verdere verduurzaming van onze economie.

Toelichting tekst:

In het huidige hoofdstuk Klimaat zit helaas weinig consistentie en ambitie. Het sluit evenmin aan bij het kabinetsbeleid en vorige verkiezingsprogramma's. Het voorstel is daarom het hoofdstuk integraal te vervangen, uiteraard met inbegrip van vele zinnen die worden gehandhaafd.

Type: Wijzigen

Zin: 2115 tot 2144

Originele tekst:

[2115]De wereldwijde groei van de bevolking en de welvaart gaat samen met een groeiende vraag naar energie, grondstoffen en voedsel.

[2116]Voor onze energievoorziening maken we tot nu toe vooral gebruik van fossiele brandstoffen, zoals olie, gas en steenkolen.

[2117]Deze brandstoffen brengen per definitie afhankelijkheid met zich mee.

[2118]Vooral omdat we ze importeren uit andere landen, vaak dubieuze regimes zoals in Rusland en het Midden-Oosten.

[2119]Aardgas is lange tijd een uitzondering geweest, omdat Nederland over grote eigen voorraden beschikte.

[2120]Maar de bodem van deze voorraden raakt in zicht en ook olie en steenkolen raken op een gegeven moment op.

[2121]Bovendien neemt de wereldwijde strijd om schaarse grondstoffen toe en neemt de hoeveelheid geschikte landbouwgrond voor onze voedselvoorziening juist af.

[2122]Door de groeiende vraag naar energie en grondstoffen worden we dus steeds afhankelijker.

[2123]Dit kan ons uiteindelijk ook economisch schaden.

[2124]De oplossing ligt onder andere in het vinden van alternatieve manieren om energie op te wekken en in het spaarzaam omgaan met grondstoffen.

[2125]Nieuwe energiebronnen moeten schoner en duurzamer zijn, de uitstoot van CO2 terugdringen en zo de verandering van het klimaat helpen tegengaan.

[2126]Het is bovendien noodzakelijk dat ze betrouwbaar zijn.

[2127]Want ook als het een dag windstil en bewolkt is willen we warm kunnen douchen, het licht aan kunnen doen en onze telefoon kunnen opladen.

[2128]Bovendien moeten we blijven letten op de betaalbaarheid van energie, want niemand wil een hogere energierekening.

[2129]Het zoeken naar die alternatieven gaat gepaard met uitdagingen en vragen.

[2130]Welke energievormen bieden de beste mogelijkheden voor verduurzaming en zijn het meest betrouwbaar?

[2131]Wat kunnen we zelf doen om minder geld aan energie kwijt te zijn, onze energievoorziening duurzamer te maken en bij te dragen aan een goed klimaat?

[2132]En kunnen we dan ook nog gewoon ons leven blijven leiden zoals we dat graag willen?

[2133]Er gebeurt in Nederland al ontzettend veel om onze energievoorziening duurzaam en toekomstbestendig te maken.

[2134]Wetenschappers in ons land zijn hard bezig met het uitvinden van duurzame technieken om energie op te wekken.

[2135]Dit zien we bijvoorbeeld terug in innovaties op het gebied van getijdecentrales, koude- en warmteopslag en warmtekrachtkoppelingen.

[2136]Zulke initiatieven zijn niet alleen goed voor het klimaat en de betrouwbaarheid van onze energievoorziening, maar bieden Nederland ook kansen in de vorm van banen en welvaart.

[2137]De zoektocht naar verdere verduurzaming moet plaatsvinden met gezond verstand.

[2138]Haastige of ondoordachte maatregelen kunnen er uiteindelijk namelijk voor zorgen dat bedrijven en banen uit Nederland verdwijnen, zonder dat het klimaat daarmee een dienst wordt bewezen.

[2139]Die bedrijven openen hun deuren immers gewoon in andere landen die duurzaamheid minder belangrijk vinden.

[2140]Op die manier is iedereen slechter af.

[2141]Klimaatbeleid moet daarom zo veel mogelijk in Europees verband vorm krijgen en bij voorkeur wereldwijd.

[2142]Alleen dan hebben afspraken effect.

[2143]Met de juiste maatregelen kunnen we onze huizen gewoon blijven verwarmen, kunnen we in onze auto's blijven rijden en blijft ook de vlucht naar onze vakantiebestemming betaalbaar.

[2144]Door minder te sturen op symbolen en meer op resultaten, kunnen we het klimaat écht verder helpen, onze economie stimuleren en toch een fijn leven blijven leiden.

Amenderen tekst:

[2115] De wereldwijde groei van de bevolking en de welvaart gaat samen met een groeiende vraag naar energie, grondstoffen en voedsel. [2116] Voor onze energievoorziening maken we tot nu toe vooral gebruik van fossiele brandstoffen, zoals olie, aardgas en steenkolen. [2117] Ze veroorzaken in belangrijke mate het risico van klimaatverandering. [2118] Deze brandstoffen brengen ook ongewenste afhankelijkheid met zich mee, zoals van Rusland en landen in het Midden-Oosten.

[2119] Aardgas is lange tijd een uitzondering geweest, omdat Nederland over grote eigen voorraden beschikte. [2120] Die eigen voorraden zijn eindig. [2121] Door de groeiende vraag naar energie en grondstoffen worden we afhankelijker van derden. [2123] Zonder ingrijpen zal dit ons uiteindelijk ook economisch schaden. [2124] De oplossing ligt in het vinden van nieuwe manieren om energie op te wekken en in het steeds efficiënter omgaan met grondstoffen. [2135] Nieuwe energiebronnen moeten betrouwbaar, betaalbaar en schoon zijn, de uitstoot van CO₂ terugdringen en zo de klimaatrisico's helpen beheersen. [2136] Voor het klimaatbeleid zijn de afspraken van Parijs bindend, en die afspraken moeten zo veel mogelijk in Europees verband vorm krijgen en bij voorkeur wereldwijd. [2137] Door meer te sturen op resultaten, worden klimaat risico's beter beheersbaar, kunnen we de circulaire economie aanjagen en welvaart en welzijn vergroten. [2138] Het doel op lange termijn is een CO₂ emissie reductie van tenminste 80% in 2050. [2139] Voor de overgang daarnaartoe zullen we moeten zorgen voor verantwoorde mix en balans in energie bronnen.

Toelichting tekst:

In de inleiding van het huidige hoofdstuk Energie & Klimaat zit helaas weinig consistentie en ambitie. Het sluit evenmin aan bij het kabinetsbeleid en vorige verkiezingsprogramma's. Het voorstel is daarom het hoofdstuk integraal te vervangen, uiteraard met inbegrip van vele zinnen die worden gehandhaafd.

Type: Wijzigen

Zin: 2145 tot 2197

Originele tekst:

[2145]Energie

[2146]Energie is onmisbaar in ons dagelijks leven.

[2147]Voor bijna alles wat we doen, hebben we energie nodig.

[2148]Niet alleen in huis, maar ook op de weg en op het werk.

[2149]Het moet altijd beschikbaar zijn en dus moet onze energieopwekking goed geregeld zijn.

[2150]Om ook in de toekomst zeker te zijn van voldoende en betaalbare energie, moeten we nu al investeren.

[2151]Door via innovatie te kiezen voor duurzame energie, stoten we minder CO2 uit, krijgen we steeds meer controle over onze energievoorziening en worden we onafhankelijker van dubieuze regimes in het buitenland.

[2152]Hier kunnen we ook economisch van profiteren.

[2153]Innovatie betekent namelijk meer banen in Nederland en veel kansen om nieuwe technieken te verkopen aan het buitenland.

[2154]We willen daarom meer ruimte bieden voor innovatie en nieuwe technieken.

[2155]Kleinschalig gebeurt ook al veel.

[2156]Huizen zijn tegenwoordig steeds beter geïsoleerd en huiseigenaren voorzien hun woningen van zonnepanelen om te besparen op de energierekening.

[2157]Deze ontwikkelingen verdienen onze steun.

[2158]* Bestaande afspraken over het aandeel duurzaam opgewekte energie die we in Europa en in het Energieakkoord met elkaar zijn overeengekomen, willen wij nakomen.

[2159]De overheid hoort namelijk een betrouwbare partner te zijn voor alle ondernemers die investeren om die doelstellingen te behalen.

[2160]Dit zijn grote, langjarige investeringen en daar past geen overheid bij die om de paar jaar het beleid verandert.

[2161]* De technologische ontwikkeling voor het opwekken van duurzame energie gaat echter snel.

[2162]Daarom moeten de deadlines voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen wel in de tijd kunnen worden verschoven, als bijvoorbeeld blijkt dat innovatievere en goedkopere technieken voor het opwekken van duurzame energie binnen handbereik zijn.

[2163]Wij willen namelijk dat er altijd ruimte is om gebruik te kunnen maken van nieuwe technieken die onze energieopwekking nog duurzamer maken, tegen mogelijk lagere kosten.

[2164]* Het Nederlandse energiebeleid moet primair worden gericht op het beperken van de CO2-uitstoot.

[2165]Wij willen dat de overheid zich neutraal opstelt als het gaat om de vraag hoe dergelijke doelstellingen worden bereikt.

[2166]Door wel te sturen op resultaten – het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen – maar niet op technieken, wordt innovatie maximaal gestimuleerd en kunnen beschikbare middelen veel gericht worden ingezet voor de ontwikkeling van duurzame energieopwekking.

[2167]Hier zal het klimaat uiteindelijk het meeste van profiteren.

[2168]* De overheid hoort ook niet op voorhand allerlei technieken uit te sluiten.

[2169]Want door innovatie en technologische ontwikkeling kunnen bestaande of experimentele technieken, zoals thoriumcentrales, ineens veelbelovend zijn voor de opwekking van energie.

[2170]Kernenergie moet dan ook als CO2-neutrale techniek mogelijk blijven, maar natuurlijk alleen als het veilig, betrouwbaar en onder strenge voorwaarden plaatsvindt.

[2171]* De huidige stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE+) richt zich op dit moment nog te veel op het financieren van investeringen in de meest voor de hand liggende technieken.

[2172]Deze stimuleringsregeling moet daarom binnen het bestaande budget ook worden opengesteld voor investeringen in innovatie en veelbelovende technieken voor het opwekken van duurzame energie.

[2173]Zo krijgen ook vernieuwende technieken een kans om verder te worden ontwikkeld.

[2174]Dit zal de verduurzaming van de energieproductie helpen versnellen.

[2175]Om te voorkomen dat de SDE+ regeling oneindig oploopt waardoor de energierekening voor huishoudens stijgt, willen wij dat deze stimuleringsregeling budgettair wordt begrenst.

[2176]* Uiteindelijk willen wij toewerken naar een energiemarkt die zonder subsidiering gaat functioneren, waarbij de prijs van energie door vraag en aanbod wordt bepaald in plaats van door subsidies, kortingen en stimuleringsregelingen.

[2177]Omdat duurzame energie steeds goedkoper wordt, kunnen duurzaamheidssubsidies ook worden afgebouwd.

[2178]En door werk te maken van voldoende grensoverschrijdende netwerken, kunnen we bovendien werken aan een sterke Europese energiemarkt.

[2179]Dit kan de leveringszekerheid van energie vergroten en de prijzen van energie verlagen.

[2180]* Steeds meer energie wordt lokaal opgewekt.

[2181]Ook kiezen mensen er steeds vaker zelf voor om hun eigen energie op te wekken, bijvoorbeeld door warmtekrachtkoppeling of door zonnepanelen te plaatsen.

[2182]Door slim gebruik te maken van energienetwerken, kun je opgewekte energie die je zelf niet nodig hebt, leveren aan je burens en de rest van je buurt.

[2183]Starre regels die dit in de weg staan, moeten worden aangepast.

[2184]Zoals de ongewenste regel dat je als ondernemer wordt gezien en btw moet betalen als je met je buurt gezamenlijk elektriciteit levert aan het elektriciteitsnet.

[2185]* Huiseigenaren nemen ook steeds vaker zelf initiatieven om te besparen op het eigen energieverbruik, bijvoorbeeld door middel van woningisolatie.

[2186]Het lagere energiegebruik is niet alleen goed voor de eigen portemonnee, maar ook voor het klimaat.

[2187]Om kostbare investeringen in energiebesparing en woningisolatie te ondersteunen, willen wij extra geld vrijmaken.

[2188]* Het gratis energielabel voor huiseigenaren geeft inzicht in de hoeveelheid energie die een woning verbruikt.

[2189]Hiermee krijgen ook toekomstige huizenkopers een beeld van de mogelijke maandelijkse energierekening.

[2190]Wij willen niet dat dit energielabel huiseigenaren in de toekomst op kosten jaagt, bijvoorbeeld door ze er zelf voor te laten betalen.

[2191]* Schade die als gevolg van gaswinning in Groningen en elders aan het eigendom van omwonenden ontstaat, moet worden gecompenseerd.

[2192]De veiligheid voor de omwonenden bij de gasproductie moet bovendien altijd voorop staan.

[2193]Als uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat de gaswinning daarvoor moet worden aangepast, dan doen we dat.

[2194]* De Nederlandse overheid kan meer ruimte bieden aan innovatieve manieren van energieopwekking, bijvoorbeeld door middel van biomassa en mono- en covergisting.

[2195]Dit kan door het bedrijfsleven de kans te geven innovatieve pilots te organiseren of door bij aanbestedingen meer aandacht te besteden aan duurzaamheid en energieneutraliteit.

[2196]Bijvoorbeeld door af te spreken dat alle Rijksinfrastructuur in 2030 energieneutraal wordt bediend.

[2197]Ook kan de overheid vaker optreden als launching customer van nieuwe innovatieve technologieën en de eigen gebouwen duurzaam onderhouden.

Amenderen tekst:

■ [2140] Energie [2141] Energie is onmisbaar in ons dagelijks leven. [2142] Voor bijna alles wat we doen, hebben we energie nodig. [2143] Niet alleen in huis, maar ook op de weg en op het werk. [2144] Het moet altijd beschikbaar zijn en dus moet onze energieopwekking en opslag goed geregeld zijn. [2145] Om ook in de toekomst zeker te zijn van voldoende en betaalbare energie, moeten we fors investeren. [2146] Door te kiezen voor energie efficiency en hernieuwbare energie, stoten we

minder CO2 uit, krijgen we steeds meer controle over onze energievoorziening en worden we meer zelfvoorzienend. [2147] Hier zullen we ook economisch van profiteren. [2148] Innovatie betekent namelijk meer banen in Nederland en meer kansen om nieuwe technologie te ontwikkelen en te verkopen aan het buitenland. [2149] Er ontstaat dankzij innovatie bijvoorbeeld een nieuwe balans tussen centrale- en decentrale productie van energie, daar zullen ook de transport- en distributie netwerken zich op moeten aanpassen. [2150] ■ [2151] Bestaande afspraken over het aandeel hernieuwbaar opgewekte energie die we in Europa en in het Energieakkoord met elkaar zijn overeengekomen, zullen wij nakomen. [2152] De overheid hoort namelijk een betrouwbare partner te zijn om de nationale en internationale afspraken na te komen. [2152] Heldere, ambitieuze en expliciete deadlines voor CO2 emissiereductie en tijdsfad zullen de gewenste innovatie in energie efficiency en de inzet van hernieuwbare energie aanjagen. ■ [2153] Wij willen dat de overheid zich neutraal opstelt als het gaat om de vraag via welke technologie dergelijke doelstellingen worden bereikt. [2154] De overheid kiest voor noch tegen welke technologie dan ook. [2155] Door wel te sturen op resultaten – het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen – maar niet op technologie, worden doelstellingen zo efficiënt mogelijk gehaald. ■ [2156] De VVD werkt aan het op termijn stopzetten van alle directe en indirecte langjarige exploitatie subsidies voor energie opwekking [2157] De huidige stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE+) werkt echter effectief en is een voorbeeld voor andere Europese landen. [2158] Dit zal de verduurzaming van de energieproductie op korte termijn helpen versnellen. [2159] Voor de innovatie en investeringen in een nieuwe energievoorziening moet een speciaal fonds worden ingericht, dat wordt gevoed uit de aardgasbaten. [2160] Energiebelasting is milieubelasting en moet alleen van toepassing zijn op vervuilende bronnen van energieopwekking. [2161] De VVD hanteert het principe ‘de vervuiler betaalt’. ■ [2162] Door werk te maken van voldoende grensoverschrijdende netwerken, kunnen we bovendien werken aan een sterke Europese energiemarkt. [2163] Dit zal de leveringszekerheid van energie vergroten en de prijzen van energie blijvend verlagen. ■ [2164] Steeds meer energie wordt lokaal opgewekt. [2165] Door slim gebruik te maken van energienetten, kun je opgewekte energie die je zelf niet nodig hebt, leveren aan je bureu en de rest van je buurt. [2166] De VVD zet in op decentrale energie ontwikkeling en smart grids voor elektriciteit en warmte/koude voorziening. [2167] Wij verwachten van gemeenten en provincies dat ze lokale energie-opwekking en – bedrijvigheid mogelijk maken. [2168] Starre regels die dit in de weg staan, moeten worden aangepast. [2169] Zoals de ongewenste regel dat je als ondernemer wordt gezien en btw moet betalen als je met je buurt gezamenlijk elektriciteit levert aan het elektriciteitsnet. De salderingsregeling voor particulieren stimuleert zelfredzaamheid en versnelt de ontwikkeling van smartgridtechnologie. Het principe van deze regeling wil de VVD handhaven. ■ [2170] Huiseigenaren nemen ook steeds vaker zelf initiatieven om te besparen op het eigen energieverbruik, bijvoorbeeld door middel van woningisolatie. [2171] Het lagere energiegebruik is niet alleen goed voor de eigen portemonnee, maar ook voor het klimaat. [2172] Om kostbare investeringen in energiebesparing en woningisolatie te ondersteunen, willen wij extra geld vrijmaken. [2173] Ook zal de overheid zelf het voorbeeld geven en de eigen gebouwen energie efficiënt en duurzaam onderhouden. ■ [2174] Schade die als gevolg van gaswinning in Groningen en elders aan het eigendom van omwonenden ontstaat, moet worden gecompenseerd. [2175] De veiligheid voor de omwonenden bij de gasproductie moet altijd voorop staan. [2176] Als uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat de gaswinning daarvoor moet worden aangepast, dan doen we dat.

Toelichting tekst:

In de paragraaf Energie zit helaas weinig consistentie en ambitie. Het sluit evenmin aan bij het kabinetsbeleid en vorige verkiezingsprogramma's. Het voorstel is daarom het hoofdstuk integraal te vervangen, uiteraard met inbegrip van vele zinnen die worden gehandhaafd.

Type: Toevoegen
Zin: 2116 tot 2116

Originele tekst:

[2116]Voor onze energievoorziening maken we tot nu toe vooral gebruik van fossiele brandstoffen, zoals olie, gas en steenkolen.

Amenderen tekst:

Ze veroorzaken in belangrijke mate het risico van klimaatverandering.

Toelichting tekst:

Van belang is meteen in de inleiding van het hoofdstuk duidelijke te maken dat energiebeleid moet zijn ingegeven door het klimaatvraagstuk. Dat is dringender dan de vraag waar de energie vandaan komt.

Type: Wijzigen
Zin: 2125 tot 2128

Originele tekst:

[2125]Nieuwe energiebronnen moeten schoner en duurzamer zijn, de uitstoot van CO2 terugdringen en zo de verandering van het klimaat helpen tegengaan.

[2126]Het is bovendien noodzakelijk dat ze betrouwbaar zijn.

[2127]Want ook als het een dag windstil en bewolkt is willen we warm kunnen douchen, het licht aan kunnen doen en onze telefoon kunnen opladen.

[2128]Bovendien moeten we blijven letten op de betaalbaarheid van energie, want niemand wil een hogere energierekening.

Amenderen tekst:

Nieuwe energiebronnen moeten betrouwbaar, betaalbaar en schoon zijn, de uitstoot van CO2 terugdringen en zo de klimaatrisico's helpen beheersen.

Toelichting tekst:

Betrouwbaar, schoon en betaalbaar zijn al jarenlang de uitgangspunten van de VVD-visie op energie. Laten we dat zo kernachtig mogelijk in dit programma benoemen.

Type: Schrappen
Zin: 2144 tot 2144

Originele tekst:

[2144]Door minder te sturen op symbolen en meer op resultaten, kunnen we het klimaat écht verder helpen, onze economie stimuleren en toch een fijn leven blijven leiden.

Toelichting tekst:

Voorstel is deze zin te schrappen: het is nietszeggend, gaat bovendien in tegen de gedachte dat bedrijven, burgers en consumenten ook verantwoordelijkheid hebben voor eigen gedrag en footprint.

Type: Wijzigen
Zin: 2151 tot 2221

Originele tekst:

Duurzame energie

Amenderen tekst:

Hernieuwbare energie

Toelichting tekst:

Het is ofwel duurzaam opgewekte energie, of hernieuwbare energie. Elders in het document wordt dit wel correct verwoord. Correct en consistent woordgebruik geeft meer gewicht aan het programma en voorkomt onwenselijke kritiek.

Type: Wijzigen
Zin: 2162 tot 2163

Originele tekst:

[2162]Daarom moeten de deadlines voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen wel in de tijd kunnen worden verschoven, als bijvoorbeeld blijkt dat innovatievere en goedkopere technieken voor het opwekken van duurzame energie binnen handbereik zijn.

[2163]Wij willen namelijk dat er altijd ruimte is om gebruik te kunnen maken van nieuwe technieken die onze energieopwekking nog duurzamer maken, tegen mogelijk lagere kosten.

Amenderen tekst:

De huidige nationale en internationaal gemaakte afspraken en deadlines gelden als basis en uitgangspunt, de toegepaste technieken zijn aan de markt. Heldere doelen en harde deadlines jagen innovatie aan.

Toelichting tekst:

De COP Parijs afspraken willen nakomen maar daarbij de tijdslijn loslaten is een zwaktebod. Harde deadlines zullen innovatie aanjagen. Afspraak is afspraak juist nu en op dit onderwerp. Zie ook 1818 verkeer en openbaar vervoer: De komst van nieuwe technieken is geen reden om achterover te leunen en af te wachten

Type: Wijzigen
Zin: 2168 tot 2170

Originele tekst:

[2168]* De overheid hoort ook niet op voorhand allerlei technieken uit te sluiten.

[2169]Want door innovatie en technologische ontwikkeling kunnen bestaande of experimentele technieken, zoals thoriumcentrales, ineens veelbelovend zijn voor de opwekking van energie.

[2170]Kernenergie moet dan ook als CO₂-neutrale techniek mogelijk blijven, maar natuurlijk alleen als het veilig, betrouwbaar en onder strenge voorwaarden plaatsvindt.

Amenderen tekst:

De VVD wil dat de overheid zich neutraal opstelt als het gaat om de vraag welke technologie de doelstellingen worden bereikt. De overheid kiest noch voor noch tegen welke technologie dan ook. Door wel te sturen op resultaten- het verminderen van uitstoot van broeikasgassen- maar niet op technologie, worden de doelstellingen zo efficiënt mogelijk gehaald.

Toelichting tekst:

Het is zeer zwak om specifieke technologie te noemen in dezelfde paragraaf waar je stelt niet voor technologie te kiezen. Geef andere partijen geen makkelijke argumenten de VVD terzijde te schuiven.

Type: Wijzigen

Zin: 2171 tot 2175

Originele tekst:

[2171]* De huidige stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE+) richt zich op dit moment nog te veel op het financieren van investeringen in de meest voor de hand liggende technieken.

[2172]Deze stimuleringsregeling moet daarom binnen het bestaande budget ook worden opengesteld voor investeringen in innovatie en veelbelovende technieken voor het opwekken van duurzame energie.

[2173]Zo krijgen ook vernieuwende technieken een kans om verder te worden ontwikkeld.

[2174]Dit zal de verduurzaming van de energieproductie helpen versnellen.

[2175]Om te voorkomen dat de SDE+ regeling oneindig oploopt waardoor de energierekening voor huishoudens stijgt, willen wij dat deze stimuleringsregeling budgettair wordt begrenst.

Amenderen tekst:

De VVD zet in op een budget neutraal gefinancierde SDE+. De financiering komt uit bronnen als ETS-veilingen en heffingen op vervuilende energie: de vervuiler betaalt. Exploitatie subsidies, waaronder de SDE+, worden begrenst ten gunste van implementatie van veelbelovende initiatieven die innovatief, marktrijp en opschaalbaar zijn. Er komt een energie transitiefonds dat naast een CO2-belasting (floortax) en opbrengsten uit ETS een oplopend percentage van de gasbaten zal omvatten.

Toelichting tekst:

De huidige tekst is onnodig verwarrend. Vervuilende en hoog CO2 emissie energie- vormen worden belast en opbrengsten gaan direct door naar de SDE+ en innovatie stimulering. Hiermee kan de opslag duurzame energie op de huidige energierekening worden ingeperkt.

Type: Wijzigen

Zin: 2177 tot 2177

Originele tekst:

[2177]Omdat duurzame energie steeds goedkoper wordt, kunnen duurzaamheidssubsidies ook worden afgebouwd.

Amenderen tekst:

De VVD werkt aan het op termijn stopzetten van alle directe en indirecte langjarige exploitatiesubsidies voor energieopwekking.

Toelichting tekst:

[2177] suggereert ten onrechte dat er alleen subsidies zijn voor duurzame energie. De VVD wil marktrijpe technologie en energievormen ondersteunen; eerder bij introductie en opschaling dan door langjarige exploitatie subsidies die marktverstrend werken.

Type: Wijzigen

Zin: 2183 tot 2183

Originele tekst:

[2183]Starre regels die dit in de weg staan, moeten worden aangepast.

Amenderen tekst:

De VVD maakt zowel ruimte voor decentrale hernieuwbare energieproductie en smartgrids voor elektriciteit als voor warmte/koude voorziening. Starre regels die dit in de weg staan, moeten worden aangepast. De VVD verwacht van gemeenten en provincies dat ze decentrale/lokale energie opwekking mogelijk maakt.

Toelichting tekst:

Niet alleen voor huiseigenaren maar ook voor ondernemers moet meer ruimte komen om decentraal hernieuwbare energie te produceren. Veel extra bronnen van hernieuwbare energie krijgen hiermee de ruimte in een balans tussen centrale en decentrale energie productie.

Type: Toevoegen

Zin: 2184 tot 2184

Originele tekst:

[2184]Zoals de ongewenste regel dat je als ondernemer wordt gezien en btw moet betalen als je met je buurt gezamenlijk elektriciteit levert aan het elektriciteitsnet.

Amenderen tekst:

De salderingsregeling voor particulieren stimuleert zelfredzaamheid en versnelt de ontwikkeling van smartgrid technologie. Het principe van deze regeling wil de VVD handhaven.

Toelichting tekst:

In samenwerking kunnen afnemers, transporteurs / distributeurs en producenten van energie (van elektriciteit en van warmte/koude) het benutten van infrastructuur sterk verbeteren. Saldering is een van de opties die niet afgeschaft maar aangepast moet worden.

Type: Schrappen

Zin: 2210 tot 2210

Originele tekst:

[2210]Wij zijn dus tegen maatregelen om ons minder vlees te laten eten, minder vliegvakanties te laten boeken of de auto vaker te laten staan.

Toelichting tekst:

Dit is een populistische en onnodige opmerking. De VVD moet de consument ook verantwoordelijkheid geven mee te werken aan het tegengaan van klimaatverandering, in plaats van te doen of we gewoon door kunnen blijven leven alsof er niets aan de hand is.

Type: Toevoegen

Zin: 2215 tot 2215

Originele tekst:

[2215]Vermindering van de uitstoot van CO2 vraagt wel om een internationale aanpak, want Nederland heeft slechts een klein aandeel in de wereldwijde uitstoot.

Amenderen tekst:

Uiteraard zal Nederland daaraan bijdragen. Daarvoor komt er een klimaatwet.

Toelichting tekst:

Tijdens de Nederlandse klimaattop in oktober 2016 was dit de oproep van het bedrijfsleven ("Niet afwachten, maar aanpakken. Versnelling van de energietransitie, omwille van het klimaat én omwille van de economie"), waar minister-president Rutte van harte mee heeft ingestemd. Met zo'n wet maken we duidelijk dat we zelf ook verantwoordelijkheid nemen, en niet alles verwijzen naar internationale podia.

Type: Wijzigen

Zin: 2221 tot 2221

Originele tekst:

[2221]Door de grootschalige subsidiëring van duurzame energie is er momenteel een overschot aan emissierechten, waardoor de prijs per emissierecht laag is en er relatief goedkoop CO2 uitgestoten kan worden.

Amenderen tekst:

Door het uitgeven van teveel gratis emissierechten is de prijs per emissierecht laag en kan er relatief goedkoop CO2 uitgestoten worden.

Toelichting tekst:

Het probleem van het overschot van emissierechten heeft met name te maken met het overschot aan vrije rechten dat gratis is uitgegeven.

Type: Toevoegen

Zin: 2231 tot 2231

Originele tekst:

[2231]De totale hoeveelheid CO2-emissierechten wordt bij iedere herijking verminderd om te komen tot een reële CO2-prijs.

Amenderen tekst:

Om ervoor te zorgen dat het systeem alsnog gaat functioneren stellen wij voor een bodemprijs te hanteren, zoals Engeland en Zweden dat reeds doen. Hiermee scheppen we zekerheid voor het bedrijfsleven. Wanneer op termijn het ETS-systeem wel functioneert zal de bodemprijs niet meer nodig zijn.

Toelichting tekst:

Het bedrijfsleven rekent al met een prijs voor CO2 bij investeringsbeslissingen en wil graag zekerheid. Dit kan worden bereikt met een bodem in de prijs, waarmee het systeem stabiel wordt. De opbrengsten kunnen bovendien ten goede komen aan verduurzaming van de energievoorziening.

Type: Wijzigen

Zin: 2244 tot 2244

Originele tekst:

[2244]Wij willen dat de overheid deze ontwikkeling ondersteunt door zich meer in te zetten voor normen en minder voor allerlei verboden en betuttelende, belemmerende regels en procedures waarmee we geen milieuwinst boeken.

Amenderen tekst:

Wij willen dat de overheid deze ontwikkeling ondersteunt door zich meer in te zetten voor innovatie en strategische partnerschappen en minder voor allerlei verboden en betuttelende, belemmerende regels en procedures waarmee we geen milieuwinst boeken

Toelichting tekst:

Zijn wij de partij van de "normen"? Meer van de innovatie en strategische partnerschappen! Daarom het woord "normen" vervangen door "innovatie en strategische partnerschappen".

Type: Toevoegen

Zin: 2268 tot 2269

Originele tekst:

[2268]* Voor een duurzame economie is hergebruik van grondstoffen en materialen van toenemend belang.

[2269]We willen daarom toewerken naar een circulaire economie, waarbij afval weer als grondstof kan worden ingezet.

Amenderen tekst:

Deze circulaire economie krijgt een impuls met het beginsel 'de vervuiler betaalt'. De overheid kan dat bevorderen door de belastingen op arbeid te verlagen.

Toelichting tekst:

Wanneer Nederland een concurrerende positie wil behouden moet ze investeren in een circulaire economie. De overheid kan dat stimuleren, met name door fiscale maatregelen. Er zijn vele rapporten die het positieve effect op economie én milieu onderstrepen van verschuiven van belastingdruk van arbeid naar andere belastinggrondslagen (o.a. ministerie van financiën (2016), DNB (2016), Ex'Tax project met alle grote belastingadviesbureaus (2014), OESO, EU).

Type: Wijzigen

Zin: 2271 tot 2271

Originele tekst:

[2271]Nederland is namelijk nu al sterk op het gebied van recycling en kan daarin een voortrekkersrol in de wereld vervullen.

Amenderen tekst:

Nederland is namelijk nu al koploper in de circulaire economie en daarin kan ons land een voortrekkersrol in de wereld vervullen. Door het exporteren van onze kennis en kunde beïnvloeden we de Europese en mondiale agenda ten gunste van ons bedrijfsleven, en kunnen nieuwe bedrijven en banen worden gecreëerd. Het mede door de VVD tot stand gekomen Rijksbrede programma Circulaire Economie dient daarom met ambitie te worden uitgewerkt en uitgevoerd.

Toelichting tekst:

Voor toelichting wordt naar de voorgestelde tekst verwezen: deze is meer specifiek gericht op economische kansen, en refereert aan het initiatief dat kabinet Rutte heeft genomen.